

Javne finansije

L 9

Ostali prihodi

Ostali dažbinski prihodi

- Carine
- Takse
- Doprinosi

Ostali dažbinski prihodi

- **1. Carine**

- Carine predstavljaju oblik fiskalnih prihoda koju država naplaćuje prilikom prelaska robe preko državne - carinske granice.
- Prvenstven cilj je ekonomsko - politički, a sve manje fiskalni.
- Utiče na promenu troškova i nivoa cena na domaćem tržištu, a preko cena utiče na uvoz i izvoz, ravnotežu trgovinskog i platnog bilansa, zaposlenost, tražnju...

Carine

- Ciljevi uvođenja carine su:
 - Fiskalni (prikupljanje sredstava)
 - Ekonomski (zaštita domaće privrede, konkurencija)
 - Socijalni (snižavanjem carine određenih proizvoda se utiče na životni standard)

Vrste carina

- Vrste carina:

- *Carine prema pravcu kretanja proizvoda* (uvozne, izvozne tranzitne)

- *Carine prema načinu obračunavanja*

- Specifične-carine se obračunavaju po vrsti i količini;
- Vrednosne-obračunava se na bazi carinske stope;
- Mešovite- kombinacija vrednosne i specifične.

- *Carine prema načinu uvođenja*

- Autonomne - zemlja samoinicijativno uvodi carinu i
- Ugovorne carina se uvodi po dogovoru

- *Carine prema visini opterećenja*

- diferencijalne- opterećuje se uvoz iz određene zemlje i
- preferencijalne- primenjuje se u odnosu na državu ili proizvoda kada se priznaje posebno privilegovan tretman

Carine

- Elementi carine
 - Carinska deklaracija
 - Carinski organi
 - Carinska ležarina
 - Skladišni depozit
 - Carinsko skladište
 - Carinska slobodna zona
 - Carinske dažbine
 - Carinska granica

2.Ostali dažbinski prihodi

- **Takse** je vrsta dažbinskog prihoda u kojoj pojedinac plaća odgovarajuću naknadu za pojedinačnu uslugu koju mu vrši državni organ ili ustanova.
- Takse se plaćaju radi pokrića troškova kojima su državni organi izloženi
- Visina takse nije ekvivalent sumi troškova
- Visoke takse imaju **destimulativno** dejstvo na fizička i pravna lica da traže određene usluge od nadležnih organa.
- Usluge su nematerijalne prirode. Naplata taksi je **direktna** (u gotovom novcu) ili **indirektna** (taksene marke).

Takse

- Podela takse:
 - Administrativne
 - Ostvaruju državni organi uprave
 - Naplata se obavlja unapred
 - Sudske takse
 - naplaćuju redovni i privredni sudovi
 - Unapred ili naknadno
 - Činovničke (novčana naknada za činovničku uslugu) i fiskalne (direktan prihod državi)
 - Pojedinačne (taksa se obračunava na pojedinačni dokument) i paušalne (taksa na kompleks usluga)
 - Opšte i specijalne (opšte u jednakom iznosu za istu uslugu, a specijalne posebnom organu)

Takse

- Takseni principi
 - Princip legaliteta i jednakosti taksene tarife
- Visina takse
 - Teško je utvrditi nivo realnih troškova
 - Država teži za većim prihodima
- Oslobađanje od plaćanje taksi
 - Lična i predmetna
- Elementi takse
 - Takseni obveznik, taksena osnovica (vrednost usluge), taksena stopa ili tarifa.

3. Doprinosi

- Doprinosi predstavljaju oblik javnog prihoda namenskog karaktera.
 - Doprinos je opšteg interesa u koji je ugrađen pojedinačni interes.
 - Prinudno davanje u koji je uključen element protivusluge
 - Doprinosi ne plaćaju sva lica već ona koja na taj način ostvaruju korist.
 - Sredstva su strogo namenska
- Doprinos za socijalno osiguranje:
 - Doprinos za penzijsko invalidska osiguranje
 - Doprinos za zdravstveno osiguranje
 - Doprinos za slučaj nezaposlenosti

- Sredstva se slivaju u jedan fond i odatle se finansiraju različita prava iz oblasti socijalnog osiguranja
- Finansiranje fondova se vrši :
 - Kratkoročnim usklađivanjem tekućeg priliva sa rashodima iz socijalnog osiguranja
 - Akumuliranjem sredstava doprinosa i njihovim investiranjem u banke

4. Parafiskalni i nedažbinski prihodi

- Parafiskalni prihodi su svi oblici davanja, van državnog budžeta, koje je nemoguće tretirati kao standardne fiskalne prihode.
- Pojam i karakteristike parafiskalnih prihoda
 - Nastali pedesetih godina, zbog novonastalih javnih funkcija ekonomskog i socijalnog karaktera
 - Javne, polu javne i privatne institucije preuzimaju na sebe izvršenje mnogobrojnih državnih funkcija financiranih van budžeta.

- Lekarske i advokatske komore, zadružna, lovačka i ribolovačka udruženja
 - Finansijskom davanju podležu samo članovi udruženja,
 - Prikupljena sredstva služe za finansiranje aktivnosti izvan budžeta.
 - Država nema ingerencije nad sredstvima
 - Parafiskalni prihodi su namenjeni samo finansiranju određenih zadataka ekonomske i socijalne prirode.

Vrste parafiskalnih prihoda

- Klasifikacija parafiskalnih prihoda na osnovu nosilaca ovlašćenja za njihovo uvođenje:
 - Parafiskalitet koje propisuje *država*
 - Država propisuje parafiskalitete i druge fiskalne prihode sa namenom da se podmire potrebe konkretnog kolektivnog tela. Država propisuje, ali nema ingerencije kod njene naplate.
 - U slučaju dobra od opšteg interesa država ima pravo propisivanja naknade (za čuvanje ili obnavljanje tog dobra)
 - Parafiskalitet koje propisuju *vandržavne* organizacije
 - Vandržavne organizacije propisuju parafiskalitet , neophodan za nesmetano, samostalno funkcionisanje organa (članarina advokatske ili lekarske komore)

Parafiskalni prihodi

- Naknade su uvedene 1991.godine Zakonom o javnim приходима i rashodima
- Podela naknada:
 - Naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa
 - Naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta
 - Naknade za korišćenje komunalnih dobara opšteg interesa
- Osobine naknada:
 - Oblik parafiskalnih prihoda
 - Iznos je ekvivalentan sumi troškova održavanja i unapređenja upotrebnih svojstava tih dobara
 - Plaćaju je samo određene kategorije stanovništva

5. Nefiskalni javni prihodi

- Nefiskalne prihode država ostvaruje po osnovu državnog vlasništva nad ekonomskim dobrima ili po osnovu delatnosti državnih organa.
 - 1. Domenski prihodi
 - 2. Prihodi državnih ustanova
 - 3. Državnih preduzeća

Nefiskalni prihodi-**domenski** prihodi

- Prihodi koje država ostvaruje po osnovu svojinskog raspolaganja imovinom
- U posed sredstava se dolazi:
 - Prodajom imovine
 - Izdavanjem imovine u zakup ili ekonomskom eksploatacijom
- Mali broj suverenih zemalja raspolaže značajnim kompleksima poljoprivrednog zemljišta ili šuma koje mogu biti predmet domenskih prihoda
- Značajniji je deo imovine u državnom vlasništvu (poslovni i stambeni prostor) koji može biti adekvatno iskorišćen.

Nefiskalni prihodi-prihodi **državnih ustanova**

- Država može jedan deo prihoda da ostvari delatnošću državnih, javnih ustanova (kulture, obrazovanja, nauke, zdravstva)
- Prihodi se ostvaruju na sledeće načine:
 - Prodajom ulaznica
 - Naplatom školarine
 - Naplatom participacije za zdravstvene usluge
 - Bavljenjem drugih aktivnosti (izdavanje sala u školama...)

Nefiskalni prihodi-prihodi **državnog preduzeća**

- Najznačajnije prihode ostvaruju državna preduzeća (monopolisti ili u uslovima konkurencije)